

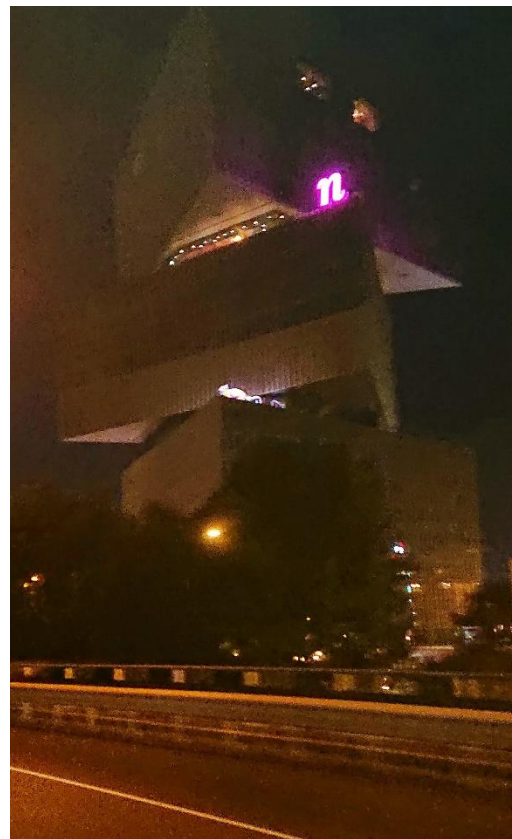
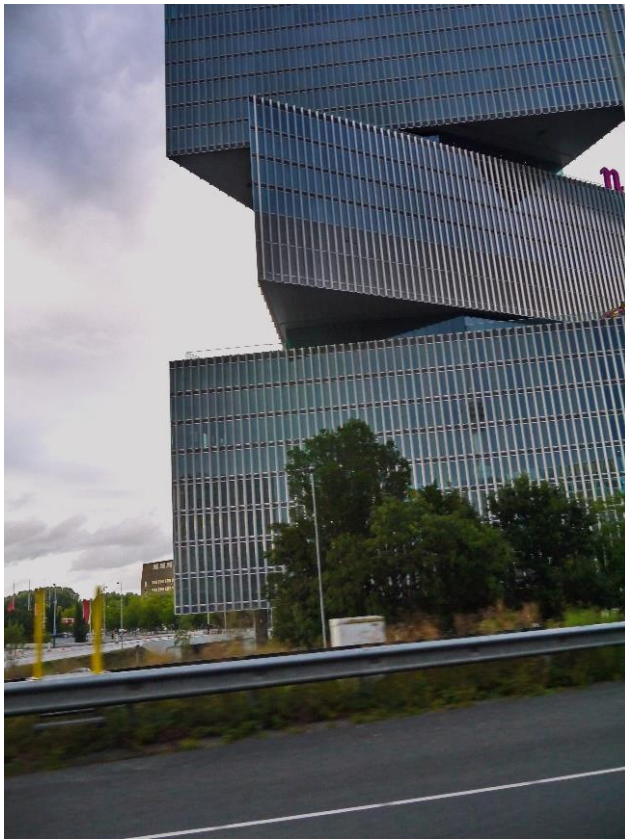
HET ECHEC VAN KOOLHAAS

De Coronacrisis heeft in Amsterdam ongenadig hard toegeslagen!

Het virus werd al eind december 2019 door Chinese toeristen die sinds jaar en dag de stad overspoelen, binnengebracht. Het zou opzet kunnen zijn geweest om onze economie te schaden vanwege een onoplosbaar conflict tussen China en het Westen over wederzijdse handelsbetrekkingen. Dat zou dan gebeurd moeten zijn vanuit Wuhan waar in een laboratorium het bewuste virus – een SARS-variant – sinds 2004 werd beheerd en bestudeerd onder toezicht van de Wereld Gezondheidsorganisatie WHO. In China was men al eind december bekend met de uitbraak. Toch liet men de toeristen ongemoeid gaan, om ondertussen een lockdown uit te vaardigen. Het hierop toepassen van Ockhams scheermans leidt tot deze weliswaar complexe, maar meest aannemelijke verklaring als aanname. Dit was onze beleidsmakers waarschijnlijk ook al rond de jaarwisseling bekend. Want zeker politici leven en handelen allang niet meer in een nationaal isolement. Dan moet weer verondersteld worden dat, ondanks de bekende feiten over het gevaar van SARS er tot eind februari is gewacht met beleidsmaatregelen om de wereldeconomie niet te schaden. Dus liet men besmette carnavalsvierders en wintersporters maar gewoon naar Brabant en de skipistes in Oostenrijk en Italië afreizen en opeen gedromd zich ladderzat uitleven. Om maar gewoon te ondervinden wat er gebeuren kon, ter meerdere lering! En elkaar te besmetten!

Ook hier is de economische verklaring het meest aannemelijk vanwege de minste aantal variabelen. Die gevolgen – ooit al getraceerd in de door de Amerikaanse Overheid uitgevoerde DARK WINTER simulatie van 2001 – laten zich pas nu, eind juni 2020, gedegen vaststellen. Ze verschillen van land tot land en van wijze van aanpak. Maar in Amsterdam is in een rondgang door de stad alles met het blote oog te ontwaren. De toeristenindustrie komt maar moeizaam weer op gang en de congresgang rond de RAI is totaal gestokt. Er dreigt in deze vitale sectoren van de Amsterdamse samenleving een langdurige verkramping of een misschien wel juist een hoogstnoodzakelijke opluchting van de eerder totaal overspannen marktverhoudingen. Wie weet leidt het tot een verademende wederopleving van de stad die het linkse stadsbestuur heel goed uitkomt en nooit politiek had kunnen afdwingen. Natuurlijk schreeuwt de flink inkrimpende toeristenbranche met de hotelsector voorop, moord en brand! Maar het is eenvoudig: het zij zo; alhoewel: waar gaat dit naar toe al wordt alles anders!

Rond de RAI is de totale rust die het wonderschone Amsterdam-Zuid uit het plan van Berlage vroeger altijd zo kenmerkte, teruggekeerd. En dat ene groteske misbaksel aan de rand – dat congresgangersgevang – staat er nu bij als een totaal levenloze bijenkorf. Als een van alle opfluisterende elementen ontdaan stel verdraaide blokkendozen van glas en staal. Alleen die kleurig en veelvlakig geschubde reuzenkameleon trekt van achteren alle aandacht weg van de oerdegelijke saaiheid.

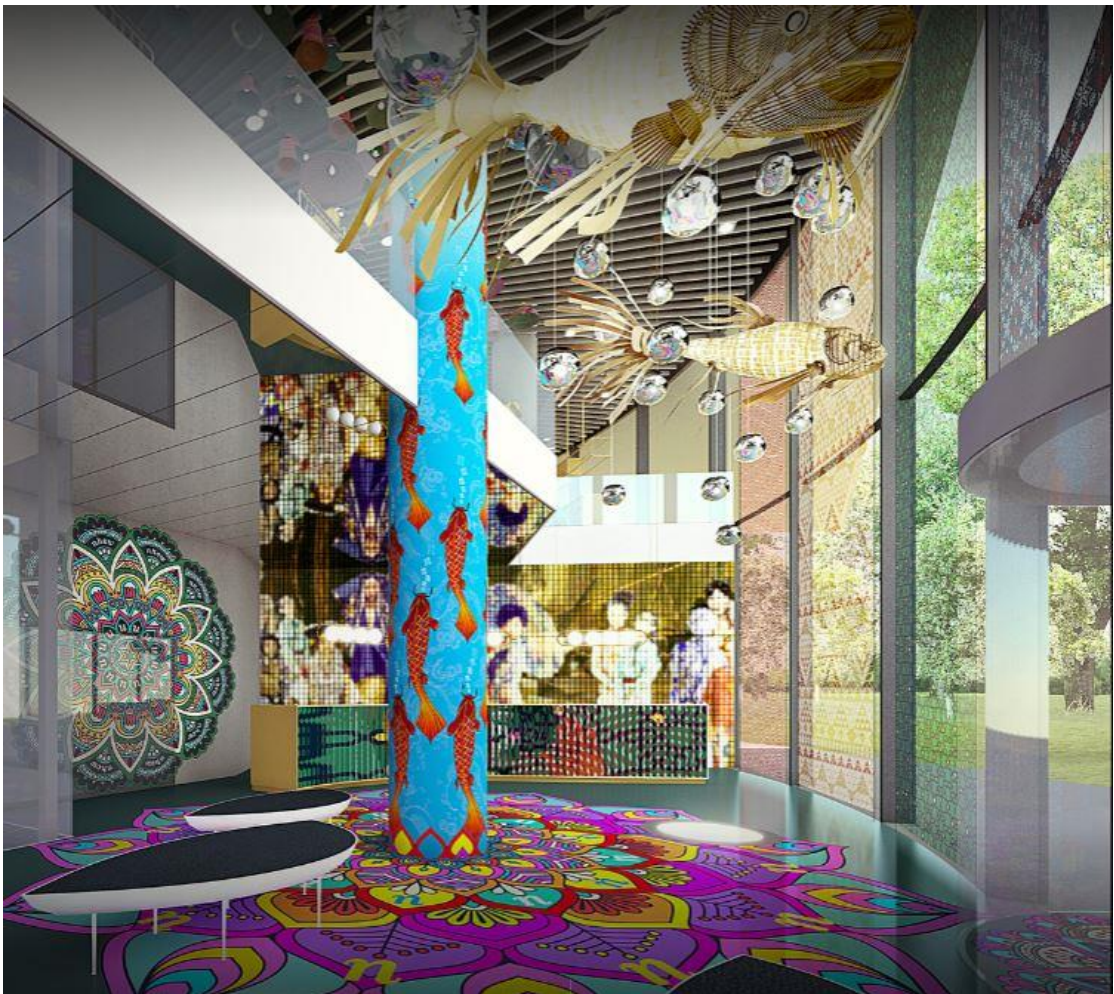

De kameleon die eerst door de Amsterdamse grachten werd gevaren om het aan de achterkant bijna onzichtbaar op te stellen als artistieke aandachtstrekker voor de kunstexpositieruimtes. Nu blijkt in de avond dat er geen mens in het hotel valt bespeuren, alle kamerlichten zijn uit en alleen de kameleon straalt!

Maar niemand merkt op waar dat markante kunstbeest de aandacht voor trekt! Wie weet kan het gebouw nu wel binnenkort maar het beste weer worden afgebroken. Of leeg blijven staan als een aandenken aan de trancemoderniteit van stadsbouwmeester Koolhaas. Van Berlage naar Bijlmer via Koolhaas terug naar Oud-Zuid.

Foto's Nhow-Hotel Koolhaas © BOOKING.COM

Het gebouw aan het Europaplein staat daar in al zijn kwikzilveren kaalheid alleen maar prominent te zijn. Conform Koolhaas' concept van 'Grootheid' (Bigness). Een vorm van intrige straalt het onmiskenbaar uit. Het roept op om het van binnenuit in ogenschouw te nemen. Om het gebouw dus als de mogelijkheid voor een spectaculaire blik op de wijk-van-Berlage te verkennen. Het concept is natuurlijk subliem: van buiten super-hightech, van binnen de kleurrijke diversiteit van de wereldcultuur der toeristen van verre! Het had de vervulling moeten worden van alle denkbeelden van Koolhaas op de stijlelementen van de delirische metropool.

Maar nu het plots in onbruik is en verlaten oogt is het een aandenken voor een architectonisch falen aan het worden. Het gebouw intrigeert niet meer en wekt steeds meer afkeer op. En het staat in de weg naast het spoor en de snel. Voor ons op het stadsschoon betrokken stedelingen is hen een groteskerie geworden die lijkt neergedaald uit de vooroorlogse SF-film Metropolis. Een monster van onverschilligheid met zijn glazen platen aan de voorkant en (nu geen) lichtgevende richels naar de weg en het spoor toe gekeerd. Als het nou nog ronddraaide; dan kon het nog iets van een carroussel zijn die met spraakmakende beeldprojecties tot leven was te brengen. Zoiets stelde Koolhaas zich nog voor bij het vergelijkbare project van het gebouw 'De Rotterdam' in de Maasstad.

Dit gebouw dat niet meer kenbaar maakt waarvoor het zou kunnen dienen is het Ultieme Lege Teken geworden: à-la de simulatietheorie van Jean Baudrillard. Voorafspiegeling van de tergend traag verlopende, grauwe wereldcatastrofe.

En nu ben ik in de ogen van de nationaal-conservatieve voorman Baudet ook zo'n doemdenker geworden! Ik prijs hem erom dat hij zich al oriënterend op onze glorierijke geschiedenis nog een stralende toekomst voorstelbaar probeert te maken. En voor hem is ook deze vorm van Architectuur een doorn in het oog. Maar in het formuleren van een perspectief staan wij diametraal tegenover elkaar. Er is meer waarover ik met hem volledig van mening verschil. Dat is zijn opvatting over cultuur. Zijn cultuuropvatting is nog volledig ingegeven door zijn afkomst: het hoog-burgerdom, met haar passie voor het negentiende eeuwse verleden. En het volledig onbegrip van wat de popcultuur vermag die de lagere en middenmilieu's niet alleen een stem gaf, maar een mogelijkheid om uit het keurslijf van de geprivilegieerde hogere kringen te stappen. Ook Koolhaas behoort onmiskenbaar tot die kringen en dringt ons een elitair gevoel voor Kunst en Architectuur op dat wij stadsbewoners sinds de Bijlmer niet meer lusten! Waarvan acte!

Overigens zal ik Baudet altijd serieus nemen en zal hem nooit willen demoniseren. Dat laat ik maar bedachtzaam over aan de politiek die het in z'n broek doet, indachtig de opkomst van Fortuyn. Zij vrezen dat het nationaal-conservatisme wel eens dezelfde invloed als ooit het fascisme zou kunnen gaan uitoefenen. Maar volgens hun belangrijkste protagonist Steve

Bannon zal het eerder uitlopen op catastrofale brandhaarden in de binnensteden in Amerika en Europa, die in handen raken van de oerconservatieve Islam. Hun wil tot macht is onmacht geworden. Het was nota bene Antonio Gramsci die dat in zijn Gevangenisdagboeken voor het eerst enigszins op z'n begrip bracht. Maar de schrijfster Susan Sontag bracht het flitsende inzicht hierin, met haar waardering voor 'Camp', voor het gevoel van schoonheid en sublimisme door afwijkend geaarde cultuurkringen! En Susans missie - die begon met het opvoeren van het theaterstuk 'Wachten op Godot' in omsingeld en uitgemoord Sarajevo - is weer nauw verbonden met Sylvana's missie van een opstand van de verdrongen identiteiten. Maar Susan wilde af van al dat geëxegeer: van al die terreur van geloofspraktijken: Tegen de interpretatiedwang. Ze zag de bui al hangen in haar laatste boek dat de oorlogsfotografie tot onderwerp nam. Wanneer komt er nou een eind aan al die dreigende ondergangs- en uitgevochten oorlogsretoriek! Hoe lang moeten we nog wachten? Totdat de alles in de wereld verguist wordt?

Sontag liet ons beleven dat de fotografie onze blik op de wereld ontegenzeggelijk volledig heeft veranderd en ons de onmenselijkheid onder ogen gebracht die onze Westerse Cultuur tot en met kenmerkt. Maar die fotografie heeft net zo goed alle gevoel voor plezier en schoonheid voor iedereen dichterbij gebracht. Met name door het ter hand nemen van de smartphone. Susan Sontag leeft allang niet meer, maar haar bezieling is meer dan ooit manifest!